

Postup pri podozrení úhynu včelstiev v dôsledku použitia prípravkov na ochranu rastlín

- 1) Ak chovateľ včiel zistí úhyn včelstiev, túto skutočnosť bezodkladne nahlási na
- vecne a miestne príslušnú Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu (RVPS) alebo
 - Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave (ÚKSÚP), ak je podozrenie na úhyn v dôsledku aplikácie prípravku na ochranu rastlín

Kontakty na nahlásenie úhynu:

ŠVPS

Nahlásenie úhynu včiel je možné elektronicky na webovom sídle ŠVPS, záložka „Podávanie podnetov, sťažností, petícií a žiadostí o poskytnutie informácií“.

Priamy link: <https://www.svps.sk/podania21/index.php?page=podnety&id=2#cv-form>

RVPS

[Kontakty ŠVPS SR, RVPS, ostatné organizácie \(svps.sk\)](#)

ÚKSÚP

e-mail: ochrana@uksup.sk; marcel.kubica@uksup.sk; kristina.dechetova@uksup.sk,
milan.margetin@uksup.sk

tel.: +421 2 59 880 244; +421 907 443 335; +421 918 599 292

V prípade potreby včelár prizve k vyšetrovaniu aj predsedu príslušnej základnej včelárskej organizácie.

V prípade nutnosti:

jan.sukovsky@land.gov.sk; bronislava.skarbova@land.gov.sk

tel.: +421 910 891 060; +421 910 891 079

- 2) Ak je to relevantné, včelár urobí fotodokumentáciu postrekovača na poli s určením času (príp. GPS súradnice).

3) Úradný veterinárny lekár spíše so včelárom „Hlásenie o poškodení včelstiev“ a v súčinnosti s fytoinšpektorom odborne posúdia, či sa môže jednať o úhyn v dôsledku priameho použitia prípravkov na ochranu rastlín, prípadne v dôsledku sejby namoreného osiva, alebo bol úhyn spôsobený inou príčinou (napr. vírusové ochorenia). V prípade, že je podozrenie na intoxikáciu včiel prípravkami na ochranu rastlín (či už priamou aplikáciou alebo namoreným osivom), odhadnú škodu spôsobenú na včelstvách.

Pozn.: Pri určovaní výšky škody sa musia riadiť aktuálnou verziou dokumentu „Cenník včelstiev, včelárskych pomôcok a potrieb a stanovenie priemernej produkcie včelstiev“, vydaným pre potreby vyčíslenia náhrad za likvidované, alebo poškodené včelstvá a včelárske pomôcky. Cenník vydáva a pravidelne aktualizuje Ústav včelárstva v Liptovskom Hrádku, ktorý organizačne spadá pod Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC), cenník je zverejnený na webových stránkach:

http://www.uvc.sk/assets/files/UVc_Cennik-vcelstievapomocok_5_2022.pdf

http://www.vuzv.sk/2022/UVc_Cennik%20vcelstiev%20a%20pomocok_5_2022.pdf

4) Ak vyčíslenie škody na včelstvách presiahne sumu 266,- €, konanie, ktorým vznikla škoda je možné považovať za trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 zákona č. 300/2005 Z. z. (Trestný zákon) a súčasne je možné za určitých okolností takéto konanie kvalifikovať aj ako trestný čin ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa § 300 Trestného zákona. Konanie osoby páchatela môže spočívať aj v opomenutí svojej povinnosti, ktorá mu vyplýva z určitého právneho predpisu a toto opomenutie spôsobí nepriaznivý následok inej osobe - včelárovi.

5) Ak úradný veterinárny lekár v súčinnosti s fytoinšpektorom ÚKSÚP zistia, že incident je možné považovať za podozrenie na trestný čin poškodzovania cudzej veci, alebo aj ako trestný čin ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa § 300 Trestného zákona, upovedomia včelára o možnosti podania trestného oznámenia.

6) Poškodený (včelár) na základe potvrdeného podozrenia podá trestné oznámenie podľa §196 zákona č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok) príslušnému útvaru Policajného zboru, najvhodnejšie na bezplatnom t. č. PZ SR 158 alebo elektronicky na adrese enviropolicia@minv.sk.

7) Konanie, ktorým vznikla včelárom škoda na včelstvách, musí byť protiprávne a musí byť poškodeným preukázané rovnako ako vznik škody a príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti ako príčinou vzniku škody a škodou a jej rozsahom ako následkom týchto príčin. Keďže pre účely trestného konania ide o odbornú otázku, je nevyhnutné zabezpečiť odborné posúdenie fyzickou alebo právnickou osobou, ktorá disponuje potrebnými odbornými vedomosťami alebo kvalifikáciou. Pre prípad posúdenia, či škoda vznikla v dôsledku použitia prípravkov na ochranu rastlín, je potrebné odobratie úradných vzoriek rastlín, príp. pôdy a uhynutých včiel, včelieho plástu, prípadne ďalšieho biologického materiálu. **Odber vzoriek pre potreby vyšetrovania na pokyn príslušníka Policajného zboru úradne odoberú pracovníci RVPS a ÚKSÚP.**

Pozn.: Úhrada nákladov na analýzu odobraných úradných vzoriek je možná cez intervencie v oblasti včelárstva podľa § 10 nariadenia vlády SR č. 10/2023 Z. z.. Ak sa potvrdí vina pestovateľa, tento bude v zmysle trestného poriadku a podaného trestného oznámenia povinný náklady uhradiť.

8) Kópiu “Hlásenia o poškodení včelstiev” pošle úradný veterinárny lekár v elektronickej podobe na mail vcela.hradok@nppc.sk

9) V prípade potreby sa podrobnosti vyšetrovania konzultujú s Ústavom včelárstva v Liptovskom Hrádku (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum)
vcela.hradok@nppc.sk

**HLÁSENIE O PODOZRENÍ ÚHYNU VČELSTIEV
V DÔSLEDKU POUŽITIA PRÍPRAVKOV NA OCHRANU RASTLÍN**

Dátum a čas zápisu:

Miesto:

Meno poškodeného chovateľa včiel:

Adresa :

Kód farmy v CEHZ :

Stanovište včelstiev:

Vzdialenosť od ošetrovaného porastu, prípadne vzdialenosť okolitých porastov:

Stanovište pevné alebo kočovné:

Počet včelstiev na stanovišti:

Typ úľov:

Včelstvá:

Počet uhynutých alebo poškodených včelstiev (prípadne súvisiace úhyny v okolí):

Plodisko: Počet plástov plodových

Počet plástov peľových

Sú plásty pokalené?

Popíšte pohyb včiel na plodových plástoch:

Medník: Počet plástov s mednými zásobami

Popíšte pohyb včiel na medníkových plástoch

Uhynuté včely sú:

- v podmete

- na letáči

- pred úľom na zemi
- v okolí úľov
- v ošetrovanom poraste
- v poraste v blízkosti úľov

Približná hmotnosť uhynutých včiel:

Popis uhynutých včiel:

- včely sivé, ochlpené
- včely tmavé
- včely čierne
- včely s vysunutým cuciacom
- včely s rozťahnutými krídlami
- včely s poškodenými krídlami
- včely s vytiahnutým zadným párom nôh
- včely so stiahnutým bruškom

Ako sa včely správajú:

- pohyb včiel je točivý
- včely lezú
- včely sa zhlučujú do malých chumáčikov
- včely sa držia na stonkách trávy pred letáčom

Ošetrovaný porast:

(vyplní-pracovník ÚKSÚP, aj na základe vyjadrenia chovateľa včiel a na základe zistenia u pestovateľa)

Kataster, obec:

Názov obhospodarovaného pozemku:

LPIS č.:

Výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy: ha

Deň a hodina ošetrovania porastu:

Druh ošetrovanej plodiny:

Druh škodcu, choroby alebo buriny:

Názov použitého prípravku, dávka alebo koncentrácia:

Spôsob aplikácie prípravku:

- a) Pozemne
- b) Letecky: lietadlo, helikoptéra, dron,
- c) Ručne

Použité osivo morené/nemorené:

Použité moridlo a miesto morenia:

Dátum výsevu:

Počasia v dobe aplikácie:

Teplota vzduchu:

Smer a sila vetra:

Oblačnosť, zrážky:

Ktoré rastliny kvitli v ošetrovanom poraste (alebo v tesnom okolí), výskyt medovice, počet kvitnúcich rastlín na m² v čase ošetrovania porastu a v čase popisu prípadu:

Kto ošetroval porast – meno zodpovedného pracovníka, adresa, sídlo organizácie:

Zodpovedný pracovník (aplikátor prípravku):

Bolo chovateľovi včiel oznámené ošetrovanie porastu (nielen letecky)? Kedy a ako:

Ohlásil chovateľ včiel pestovateľovi hromadný let včiel za znáškou? Kedy a ako:

Za akú dlhú dobu po ošetrení porastu alebo výseve osiva chovateľ včiel pozoroval zmeny vo včelstvách, zmenu správania, úhyny ako prípadný následok otravy ?

Odhad vzniknutej škody (na včelstvách) podľa posúdenia včelára a úradného veterinárneho lekára na základe Cenníka včelstiev,

http://www.vuzv.sk/2022/UVc_Cennik%20vcelstiev%20a%20pomocok_5_2022.pdf

1. Vyjadrenie úradného veterinárneho lekára

Meno, priezvisko, pečiatka a podpis

2. Vyjadrenie fytoinšpektora ÚKSÚP

Meno, priezvisko, pečiatka a podpis:

3. Vyjadrenie chovateľa včiel:

Meno, priezvisko a podpis

4. Vyjadrenie pestovateľa:

Meno, priezvisko a podpis

Vybrané citácie z Trestného zákona

§ 124 (Škoda)

(1) Ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

(2) Škodou sa rozumie v zmysle odseku 1 aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť.

(3) Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

§ 125 (Rozsah škody)

(1) **Škodou malou** sa rozumie škoda prevyšujúca sumu **266 eur**.

Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy.

Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok takej sumy.

Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy.

Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

§ 245 (Poškodzovanie cudzej veci)

(1) Kto zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou cudziu vec a spôsobí tak na cudzom majetku **malú škodu**, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním **väčšiu škodu**, alebo

b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním **značnú škodu**,

b) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, alebo

c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin

uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním **škodu veľkého rozsahu**, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 300 (Ohrozenie a poškodenie životného prostredia)

(1) Kto úmyselne vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku malej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa potrestá, kto v chránenom území neoprávnene postaví stavbu.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania, alebo

b) v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí škodu veľkého rozsahu.

§ 301

(1) Kto z nedbanlivosti vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku väčšej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 307 (Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín)

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby domácich alebo hospodársky dôležitých zvierat, potrestá sa odňatím slobody až a jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) a spôsobí ním rozšírenie takej choroby, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 308 (Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín)

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby alebo škodcu úžitkových rastlín, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí rozšírenie takej choroby alebo škodcu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.